

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

73. ÅRGANG

17. JUNI 1961

A V I N N H O L D E T :

IKKE NOE BEHOV (LEDER) - DISSE SOM KALLER SEG
«ORTODOKSE» - TITO COLLIANDER: MARTA OG MARIA
- FILM: GARY COOPER ER DØD - HAMAR MENIGHET
BYGGER BARNEHAVE - EUROPAS NYE HJERTE - BLIKK PÅ
TIDEN

NR

12

NESTE NUMMER UTKOMMER 1. JULI 1961

For feriekufferten!

MORRIS WEST: Djevelens advokat ..... hf. kr. 25.00 ib. kr. 29.50
 AUGUSTINS bekjennelser ..... ib. » 23.00
 JESU HJERTE, Ånd og Liv nr. 10 ..... » 3.05

GRAMMOFONPLATER:

MESSES DES SAVANES, afrikansk messe, sangkvartett og trommer (25 cm.) » 23.00
 CHANSONS DE FRANCE, prisbelønnet stereoplate (25 cm.) ..... » 32.00
 AIRES MALLORQUINES, folkemusikk fra Mallorca (25 cm.) ..... » 15.00
 NEGRO SPIRITUALS AND GOSPEL SONGS, Mahalia Jackson. De Paur og Norman Luboffs kor (30 cm.) ..... » 40.50

ST. OLAV BOKHANDEL

Akersv. 5, Oslo - Tlf. 42 31 70

NORGES KATOLSK KVINNEFORBUND

utdanningsfond for katolsk ungdom.

Søknad om å komme i betraktning ved utdelingen av fondets renter bes innsendt innen 1. juli d.d. En attest fra søkerens sogneprest bør vedlegges.
 Dagny How, Fougstadgt. 22, Oslo.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke }
 Bispegården }
 St. Josephs Institutt }
 Vor Frue Hosp. Nerveavd. } Oslo
 St. Dominikus kirke }
 Lunden Kloster }
 St. Elisabethsøstrenes }
 Pleiehjem }
 Sta. Katarinahjemmet }
 St. Franciskus Kirke } Arendal
 St. Franciskus Hosp. }
 St. Pauls Kirke }
 Vår Frue Kirke }
 Marias Minde }
 St. Franciskusøstre- }
 nes Moderhus } Bergen
 Øyenklinikken }
 St. Josephs Hosp., Drammen }
 St. Torfinns Klinik, Hamar }
 St. Elisabeth Inst. } Hammer-
 St. Mikael's Kirke } fest
 St. Mikael's Prestegård }
 St. Theresia kirke } Hønefoss
 St. Franciskus Hosp. }
 St. Magnus Kirke } Lillestrøm
 St. Magnus presteg. }
 St. Elisabeth Hosp. } Tromsø
 Vår Frue Kirke }
 Bispegården }
 St. Olavs Kirke, } Trondheim
 Bispegården }
 St. Olavs kirke } Tønsberg
 St. Olavs Prestegård }
 Ved bestilling av olje:
 Oslo 68 34 60 - Service: 56 56 90

VOR FRUE SYKEPLEIESKOLE

Nytt kurs begynner 15. august d.d. Plan og søknadsskjema ved henv. til forstanderinnen, Vor Frue Hospital, Oslo 33.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO,

er stengt fra 1/6 til 1/9—1961.

HVA ER UNDERFORSIKRING?

Hvis forsikringssummen er lavere enn verdien av Deres innbo risikerer De å ikke få full erstatning. La ikke dette hende Dem.

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
 OSLO

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 18. JUNI (4. søndag etter pinse): Ep. Rom. 8, 18—23. Ev. Luk. 5, 1—11. Mandag: Juliana av Falconeri. Tirsdag: Ferialdag. Onsdag: Aloysius Gonzaga, bekj. Torsdag: Paulinus, bisk., bekj. Fredag: Johannes Døperen, vigilie (St. Hans aften). Lørdag: Johannes Døperens fødsel.

SØNDAG 25. JUNI (5. søndag etter pinse): Ep. 1. Pet. 3, 8—15. Ev. Matt. 5, 20—24. Mandag: Johannes og Paulus, mart. Tirsdag: Ferialdag. Onsdag: Vigilie for Petrus og Paulus. Torsdag: Petrus og Paulus, apostler. Fredag: Ihuk. av ap. Paulus. Lørdag: Vår Herres Jesu Kristi dyrebare blod.

SØNDAG 2. JULI (6. søndag etter pinse): Ep. Rom. 6, 3—11. Ev. Mark. 8, 1—9.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	8.30	
42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.45 m. eng. pr.	
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne,	8.30	11.00
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15	11.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	9.30	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		
Grefsen kapell, Gladsv. 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN: St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke,	8.30	11.00
Torgv. 113, tlf. 23751		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24225		
LILLEHAMMER: Mariakapellet,	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 52550		
LILLESTRØM: St. Magnus kirke,	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår frue kirke,	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50793		
STABEKK: Maria Kirke,	8.40	10.40
Nyveien 17, tlf. 537735		
STAVANGER: St. Svithun kirke,	7.45	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25534		
SYLLING: St. Hallvards kapell,	—	—
tlf. 84 90 28 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kirke,		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 11949		
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21214	19.00	
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.15	—
Ila, tlf. 20221		
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke,	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kirke,	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: Vår Frue kirke,		11.00
Nørvesund, tlf. 3066		
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94.	8.15	10.30
Biskopen og prestegården tlf. 3604		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 2101		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21783		
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke,	—	10.30
Strandgt., tlf. 1392	19.00	
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo
Kontortid: 9,30—16. Lørdag 9,30—14. - Tlf. 42 31 70
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år -
Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21.

IKKE NOE BEHOV

Toleranse er et vakkert ord; det smaker godt i munnen og faller lett i pennen hos politikere og lederskribenter i det demokratiske Norden, hvor man helst går ut fra at det dreier seg om et en gang for alle ervervet allemannseie. Vi for vår del blir ikke så forbauset, når det — ikke så sjelden — viser seg at minoriteter og outsiders får gjøre ganske andre erfaringer. Men det kan være nyttig å sette fingeren på fenomenet, når det dukker opp. Og det ganske håndfaste forsøket på diskriminering av våre trosfeller vi nettopp har opplevet i Sverige, er såpass alvorlig i sin art at selv om det dreier seg om våre naboer, synes vi det ville være en misforstått høflighet å tie om det av den grunn.

Altså: Åtte karmelittsøstre, seks belgiske og to svenske, hvorav grunnstammen har holdt til på en bondegård i Skåne siden 1956, søkte for et par år siden allerydmykest Kungl. Maj:t om lov til å være en riktig nonnekommunitet og kalle seg kloster. Over dette kom den svenske opinion i opprør, og et flertall av Sveriges riksdag har ikke kunnet godta det uten vidtgående reservasjoner. Lykkeligvis var den svenske regjering ikke bundet av sin riksdag i denne saken og kunne sist i mai gi søstrene «grønt lys», så de kan kalle sitt hus et kloster med rette for Gud og mennesker.

Og med denne tillatelsen henger det slik sammen: Religionsfrihetsloven av 1951 opphevet det kategoriske forbudet mot klostre, som hadde bestått i Sverige i 400 år. Men det forble regjeringen forbeholdt å godkjenne hver enkelt ny opprettelse av kloster. Og her meldte det seg for første gang et konkret tilfelle. Regjeringen tok saken meget alvorlig og innhentet uttalelser, så fra den ene, så fra den annen instans. I vår var saken kommet så langt som til Riksdagens første lovkomité, hvis majoritet frarådet godkjennelse. Komitéens argumenter fant i høy grad gjenklang i den riksdagsdebatten som fulgte. Bortsett fra de «bons mots» som falt fra begge sider — en taler uttrykte for eksempel sin forbauselse over alt dette oppstyret omkring seks—åtte katolikker som ville lukke seg *inne*, når når det vitterlig gikk 20 000 av dem løse omkring i gatene! — er det verd å oppholde seg et øyeblikk ved de «prinsipielle» betenkeligheter som kom til uttrykk fra to kanter: fra kirken, og fra staten.

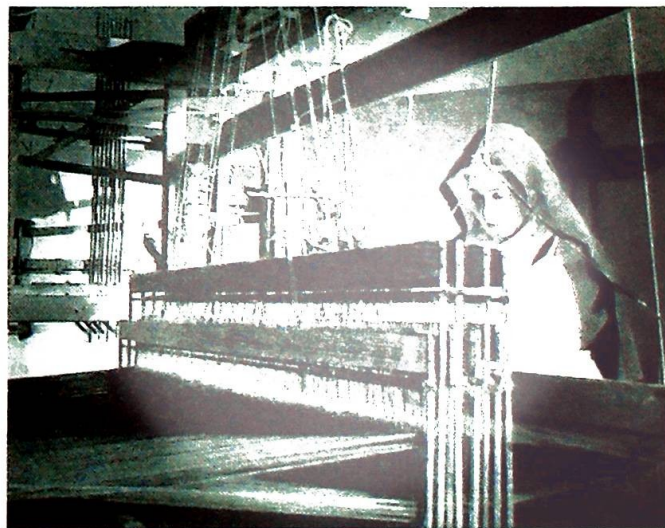
Vi er meget bedrøvet over å måtte konstatere hvilke kirkelige synspunkter som ble de fremherskende i denne debatten. I den svenske kirke rører det seg sterke økumeniske strømninger, det vet vi, og en skulle tro det

var grunn til å håpe at Gustav II Adolf-komplekset nå var godt i ferd med å bli likvidert. Det motsatte viste seg å være tilfelle. Selvfølgelig — betraktninger som lovkomitéens, over at et slikt kloster skulle kunne «forårsake unødige religiøse motsetninger», dem går man bare hoderystende forbi; det var jo dog ikke selve religionsfrihetens prinsipp som skulle diskuteres? Atskillig mer urovekkende synes vi derimot det er, når statskirken påny vil opptre som «stormechtigste Fyrstes» åndelige arm, bekymret omsorgsfull og beskyttende. Man ville jo egentlig så gjerne gi sin godkjennelse. Men man konstaterer bedrøvet at der er ikke noe behov. Det er jo evident: Her har Theresiastiftelsen eksistert i opptil flere år allerede, og så er der fremdeles ikke mer enn to svenske søstre! Mot seks utlendinger! Det er da man begynner å undre seg på hva lovkomitéen mener med behov.

Den lutherske kirke, både i Skandinavia og annet steds, hviler på to grunnpillarer: Sognene, og de frivillige organisasjoner. Men den katolske kirke, verden over, hviler på tre: Sognene, de frivillige organisasjoner — og *klostrene*. En katolsk nasjonalkirke uten klostre er som en mann med én arm. Det er i denne sammenheng revnende likegyldig hvorvidt klostrets innvånere er innfødte eller utlendinger. Klostret står der som en åndelig kraftkilde og et stadig åpent tilfluktssted, for hele det katolske folk. Etterhvert er det selvfølgelig rimelig og sannsynlig at klostrene blir befolket med innfødte. Men å forlange at det fra begynnelsen av skal inneholde en majoritet av svensker, er faktisk ensbetydende med å sende alle unge svensker som ønsker å gå i kloster i landflyktighet for mange år — kanskje for livstid. Og det er ganske sikkert hverken rimelig eller «demokratisk». — Nei den «behovsprøvning» som eventuelt skal til, er ingen annen enn den katolske kirke selv kompetent til å foreta.

Karmelittene i Glumsløv lever på den tradisjon som ble grunnnet av to av den katolske kirkes største ånder: Karmelittnonnen Teresa de Jesús og karmelittmunken Johannes av Korset. Den største, eller iallfall langt den mest populære, helgen fra vår egen tid er karmelittnonnen Thérèse av Lisieux. Hennes «Sjels Historie» er kjent og elsket og har betydd en åndelig berikelse for millioner. Men med dem som bærer denne religiøse arven videre, skulle Sveriges katolikker nektes å stifte bekjentskap? Og det, fordi Svenska Kyrkan mener å vite at det ikke er behov!

Forts. n. s.

Den kontemplative nonne: Ingen plass for henne i folkhemmet?

*Hans Hellighet
Athenagoras I,
patriark av
Konstantinopel.*

Den østlige del av den kristne verden er i sterk bevegelse, og heller ikke bak jernteppet er det stillstand. Nylig ba Moskva-patriarkatet om opptagelse i Kirkenes Verdensråd, og det er ventet at de andre ortodokse kirkene i kommunistlandene vil følge efter. Samtidig forberedes det, for første gang på mange hundre år, en pan ortodokse synode, med deltagelse fra alle de ortodokse kirkesamfunn verden over.

Hvilke er nå disse? Patriarken av Konstantinopel regnes til en viss grad for det åndelige overhode for dem alle, han er primus inter pares — den første blant likemenn — blant patriarkene. Og den nåværende patriarken, Athenagoras I, nyder stor personlig autoritet. Men hans direkte jurisdiksjon rekker ikke langt; de fleste ortodokse kirker er selvstyrte. De viktigste er:

<i>Patriarkatet Konstantinopel</i>	<i>225 000 troende</i>
<i>» , emigrantkirker</i>	
<i>(USA etc.) .....</i>	<i>1 170 000 »</i>
<i>Patriarkatet Moskva: Av Sovjet-Unionens over 200 mill. innbyggere har antallet troende vært</i>	
<i>anslått til .....</i>	<i>40 mill.</i>
<i>Hellas .....</i>	<i>7 »</i>
<i>Serbia .....</i>	<i>8 »</i>
<i>Bulgaria .....</i>	<i>6 »</i>
<i>Romania .....</i>	<i>12 »</i>

Dessuten mindre kirkesamfunn i de andre østeuropeiske land, i Finland og i det nære Østen.

Det finnes også mindre fraksjoner av alle disse kirker som er forbundet med Roma («unerte» kirker). Den største av disse — den rutenske — er etter krigen av Sovjetstyret blitt tvunget inn under Moskva.

Det er ikke til å ta feil av: Østens kirker er i ferd med å gjeninnta sin plass i den felleskristne bevissthet. Interessen for ortodoks tro og byzantisk liturgi er stadig voksende blant Vestens kristne. Dette skyldes ikke minst det faktum, at helt siden det økumeniske arbeidet tok til i 20-årene, har ortodokse teologer vært med og ydet sitt viktige bidrag til at den økumeniske bevegelse ikke bare ble et spørsmål om praktisk samarbeid, men også at de rent dogmatiske forskjeller ble trukket frem i dagen og klart belyst. For de protestantiske kirker har de ortodokse standpunkter betydd en utfordring til å ta også de katolske — som de jo oftest falt sammen med — mer alvorlig. Samtidig har den økumeniske utfordring vært en vekker for det ortodokse kirkeliv, og gjorde sitt til at de ortodokse kirker er blitt så verdifulle og interessante partnere i den mellomkirkelige dialog som tilfellet er. — Men hvem er nå disse som kaller seg de «ortodokse» — de rett-troende?

Rett-troende og heretikere i Østen

Østens kirkesamfunn utgjør jo et høyst broket og mangeartet lappeteppe. Og en må med en gang trekke en kraftig skillelinje mellom alle de små nasjonalkirkene i For-Asia og den nordøstlige delen av Afrika, på den ene siden, og den byzantinske moderkirken på den annen, — den som kaller seg «ortodoks», i motsetning til alle disse andre kirkesamfunnene, som meget tidlig skilte seg ut fra storkirken på grunn av et eller annet lokalt heresi. Nestorianere og monofysitter grunnet i det 5. århundre rene nasjonalkirker — men de gikk nesten totalt til grunne under Islams stormangrep, og det finnes nå bare små og isolerte rester av dem her og der — i Etiopia og Egypt, i Libanon, Syria og Irak. Idag finner vi derfor at hovedtyngden av de østerlandske kristne nettopp er de «ortodokse», gruppert omkring patriarken av Konstantinopel, hvis forrang de alle anerkjenner. Det er kirkene i Hellas, i Balkanlandene og i Russland.

Nå ønsker imidlertid også den verdslige visdom å ha et ord med i laget. Kloke hoder har funnet ut at klosterløftene i virkeligheten krenker religionsfriheten — altså må de forby, i religionsfrihetens eget navn! Dette er ikke noe annet enn totalitært hykleri av godt og kjent merke: Du får lov til å tenke akkurat det du vil, bare du tenker som jeg! Man må ha lov til å tre ut, om man skulle «ångra sej», heter det — og det er jo sikkert nok, at ingen blir sperret inne i klosterets matkjeller, om det nå er så at de vil ut. Men et løfte er ikke noe klosterløfte om det ikke er ment å være bindende, og en som bryter sitt klosterløfte må også ta de religiøse konsekvenser av det. Her strekker selv den svenske velferdsstats kompetanse ikke til.

I virkeligheten betyr hele religionsfrihetsloven et helt uholdbart kompromiss. Man vedtar at klostre kan få bli opprettet, på visse betingelser; men glemmer å definere hva man mener med et kloster — uten tvil fordi det ikke kan defineres som juridisk begrep uten at det samtidig

blir gjort helt klart, at ethvert statsinngrep, enhver betingelse på dette område er ensbetydende med et inngrep i den personlige samvittighet. I årtier har det da også levd og virket munk og nonne i Sverige, og det er bare i strengt kirkerettslig forstand deres kommuniteter ikke kan kalles klostre. Man kan føre oppsikt med klostervesenet så lenge det vesentlig bæres oppe av utlendinger; man kan hindre det i å utvikle seg ved å utvise disse utlendingene under påskudd av at der ikke er behov. Men ingen lov vil i et demokratisk Sverige kunne forby svenske statsborgere å slutte seg sammen i et samfunn, å leve et kommunittetsliv etter visse regler, å avlegge visse løfter, og mene seg bundet av dem i sin samvittighet.

Et kloster er til syvende og sist en åndelig realitet, og på åndens område er loven maktesløs. Det er bare å håpe at broderfolket, for sin egen skyld, ikke venter alt for lenge med å trekke konsekvensen av denne evidens.

G.

KALLER SEG «ORTODOKSE»

EN KONFRONTASJON MED ØSTENS KRISTNE

Det var først langt ute i middelalderen at disse kom ut av kontakt med den vesterlandske kirke. Det endelige brudd pleier gjerne å dateres til 1054. Det er både riktig og galt. Riktig, forsåvidt som de pavelige legater faktisk det året ekskommuniserte Konstantinopels patriark. Galt, forsåvidt som dette ikke den gang ble regnet som noe «endelig brudd» av noen av partene, og andre handlinger langt senere viser at kirker som hørte inn under Konstantinopel fremdeles regnet seg i communion med Roma. Kanskje kommer en sannheten nærmest ved å si at bruddet ble beseglet ved det såkalte «4. korstog» — det som ikke ble noe korstog, men som venezianske finansfolk vendte til en militær-ekspedisjon mot Konstantinopel. Ekspedisjonen lyktes i første omgang; i over femti år satt det latinske keiserer på Konstantinopels trone, latinske biskoper på patriarkens sete — men da krigslykken så vendte seg, var det skapt et så uttryddelig hat til alt det latinske vesen, at det som tidligere hadde vært mangel på samstemthet, avstand, ja kulde, nå slo ut i åpent fiendskap, og alle senere gjenforeningsforsøk var dømt til å mislykkes. Først våre dager har skapt en atmosfære som kan føre til en vesentlig bedring i forholdene.

Forskjell i lære — forskjell i tro?

Men en «atmosfære» — er det nok? Eksisterer det ikke også mellom katolikker og ortodokse dyptgående meningsforskjeller på det dogmatiske område, og er ikke all tale om å skape en atmosfære av gjensidig velvilje bare et forsøk på å tåkelegge disse forskjellene, og oppnå «forståelse» på bekostning av det som skulle bli forstått: troen selv? — Ikke få teologer, på begge sider, vil uten tvil fremdeles hevde dette. Men det er som regel de teologene som har minst kjennskap til saken. Det går godt an å stille opp en liste av dogmatiske spørsmål og få svar fra hver av partene som er så forskjellige at de til og med kan ta seg motstridende ut. Det gjelder ikke bare den saken som en kan si ble den umiddelbare foranledningen til bruddet — innføringen av uttrykket *filioque* i trosbekjennelsen — heller ikke bare det langt viktigere spørsmålet om rekkevidden av pavens autoritet, men også en lang rekke av andre punkter både på troens og den religiøse praksis' område.

Allikevel er det tvilsomt om denne meningsforskjellen går så langt at det dreier seg om standpunkter som gjensidig utelukker hverandre. Dreier det seg ikke snarere om standpunkter som *kompletterer* hverandre? Øst og Vest er preget av disse ulike temperamenter, de nærmer seg de samme realiteter fra forskjellige kanter. De teologiske utsagn er jo alltid svar på spørsmål, stilt i en bestemt historisk situasjon; og Øst og Vest har ikke alltid hatt grunn til å stille de samme spørsmål. Etter de svære diskusjonene som rystet Kirken i det 4.—6. århundre, om «Hvem var Kristus?», og som fikk sine endelige svar på de fire-fem første kirkemøtene, har ikke den ortodokse kirke i nevneverdig grad følt behov for en videre utvikling av troen. Det vesterlandske sinn derimot, adskillig mer analytisk anlagt, har stadig reist nye spørsmål, frem-

lagt nye problemer, som krevde svar. Det samme sinn som har skapt maskin- og atomalderen, har også skapt den vesterlandske, katolske kirkes lærebygning. Denne lærebygningen står den ortodokse kristne fremmed overfor. Men står han like fremmed overfor den lære den har til oppgave å formulere? Det er det all grunn til å trekke i tvil.

Både byzantinsk og katolsk

Det sikreste tegn på at der ikke består noen avgjørende forskjell mellom katolikker og ortodokse, er kanskje det faktum at så mange katolikker, når de først har oppdaget den, finner seg fullkommen til rette i en atmosfære av byzantinsk kristendom — de kan leve dens liturgi, praktisere og bekjenne dens dogmatiske og moralske rettesnor, uten et øyeblikk å føle seg utenfor den katolske enhet. Det gjelder både vesteuropeere som føler seg kallet til å virke for enheten innen den byzantinske liturgis ramme (en kan tenke på benediktinerne i Chevetogne i Belgia), og det gjelder de millioner øst-kristne som anerkjenner paven

Byzantinsk gudstjeneste: Kongedøren åpnes for den «store inngang» — offertorieprosesjonen. Enkelte detaljer ved bildet røber latinsk innflytelse — det er tatt i en gresk-katolsk (ikke ortodoks) kirke.

EN GRESK-KATOLSK RØST: PATRIARKEN MAXIMOS

Maximos IV, patriark av Antiokia.

I alle de skismatiske kirkesamfunn i Østen er det mindre grupper som har skilt seg ut og sluttet seg til Roma. Det er de såkalte «unerte» kirkesamfunn. De inntar ofte en vanskelig mellomstilling, sett på med mistro som de ofte blir ikke bare fra orientalsk, men også fra latinsk side. Maximos IV, patriark av Antiokia, er idag den fremste katolske prelat av byzantinsk ritus. I et foredrag i Düsseldorf ifjor, som vakte gjenlyd i hele den økumeniske verden, gjorde han uten omsvøp rede for problemene, men erklærte også som sin forvissning at en radikal forandring nå var i ferd med å skje, og at de unerte kirker i fremtiden ville spille en viktig økumenisk rolle, nettopp ved å tilhøre på en gang både Øst og Vest:

«Det vi må bli klar over, er at kristendommen aldri kan fullføre sin oppgave i verden dersom den

ikke er katolsk, det vil si universell, — og det ikke bare prinsipielt men også reelt. Dersom man, for å bli katolikk, må gi avkall på sin liturgi, sitt hierarki, sine kirkefedres teologi, sin historie, sin salmeskatt, sin kunst, sitt sprog, sin kultur, hele ens åndelige arv, for isteden å anta en ritus, en filosofi og en teologi, en religiøs diktning, et liturgisk sprog, en kultur og en fromhetsliv som hører hjemme i en annen folkegruppe — var den enn den beste i verden — da er ikke Kirken lenger den største gave Gud har gitt menneskeheten, men en sekt, så tallrik den enn kan være, en menneskelig institusjon bundet til en bestemt gruppes interesser. Da er den ikke lenger Kristi sanne kirke. Derfor, når vi motsetter oss å få våre institusjoner latinisert, da er det ikke ut fra trange bygdeinteresser eller ut fra et foreldet tradisjonssyn; tvertimot, vi er oss bevisst å forsvare den apostoliske kirkes vitale interesser, å forbli trofaste mot vår misjon, mot et kall som vi ikke kan forråde uten å fornekte oss selv og uten å lemleste Kristi budskap overfor våre brødre.

Så har vi da en tosidig oppgave: Innenfor katolisismen skal vi kjempe for at latinisme og katolisisme ikke lenger må være synonyme, for at katolisismen blir stående åpen for enhver kultur, enhver åndstype, enhver organisasjonsform som er forenlig med troen og kjærligheten; og på samme tid skal vi gjennom vårt eksempel føre ortodoksiet frem til en forening med Vestens storkirke, med Peters stol, uten at det derfor skal måtte gi avkall på sitt ortodoksi eller på noe av det som utgjør den åndelige rikdom i den orientalske kirke — apostlenes og kirkefedrenes.»

i Roma som sitt overhode, uten derfor å forlate sin egen folkekirkes livsstil. En annen sak er at ikke alle latinere — heller ikke alltid de ansvarlige myndigheter — har skjont dette, og nylig hadde den gresk-katolske patriarken av Antiokia sterke ord å si om den sak. Det er nok ennå et godt stykke vei igjen, før vi til fulle får lært å verdsette de skatter som byzantinsk kristendom kan berike oss med.

Hvor dogme og kultus er ett

Å gi, om så bare et riss av den spesifikt ortodokse kristendomsoppfatning, lar seg selvfølgelig ikke gjøre på noen få linjer. La oss si at den er utpreget *teosentrisk*: ortodoks fromhet er preget av en dyp viten om Guds majestet, den som alt levende skjelver for og bøyer seg i støvet for — men dog tør nærme seg, fordi Han også er «menneskenes venn», *filanthropos* — ordet kommer stadig igjen i den byzantinske liturgi. Derfor ligger den moderne tendens til en falsk familiaritet med Gud, som gir seg uttrykk i selvopptatt pjått, uhyre fjernt for ortodoks kristendom; heller ikke kjenner man det minutiøse regnskap med «gode gjerninger» som en viss type katolsk kristendom ikke alltid har vært fremmed for. Til dette svarer at den ortodokse religion først og fremst er *kultus*; det er guds-

tjenesten som virkelig er dens arnested og sentrum. Det er også i gudstjenesten dogmet har sitt egentlige hjemsted og finner sitt uttrykk; liturgien er «den mystiske fremstilling av frelsens hele fylde, og dermed av hele Guds åpenbaring». «Således», sier den tyske teologen Ernst Benz, «er liturgi og dogme, tilbedelse og bekjennelse, bønn og teologisk meditasjon og spekulasjon ikke til å skille fra hverandre. Dogmet er en bestanddel av selve den levende tilbedelse.» Og på samme måte er det i liturgien religionen oppleves som livets innhold og praktiske rettesnor. Liturgien er et sinnbilde på himmelen, er det himmelske liv gjort nærværende og synlig. Derfor kan heller ikke liturgien feires uten av en levende kommunitet; den byzantinske kirke kjenner ikke «privatmesser». Kirken oppfattes først og fremst som det allerede Clemens av Roma kalte for «kjærlighetens forbund», og den forsanlede menighet er det konkrete uttrykk for og sinnbilde på dette samfunnet.

Den ortodokse kristendomstype er da mer *skuende* enn *aktiv*; den søker mer å nå Gud gjennom betraktning og opplevelse av mysteriene enn gjennom praktisk, konkret innsats. Det er klart at her ligger en fare; den ortodokse fromhet er kanskje i spesiell grad i fare for å bli «munkefromhet» (på russisk er da også ordet *spasats'ja* — å «frelse seg» — ensbetydende med å gå

i kloster). Den har også av samme grunn — nemlig tendensen til å begrense religionens verden til kirkehuset — vært spesielt svak overfor denne verdens makthavere; under tsartiden gikk det så vidt at nattverdgestene undertiden måtte få altergangen antegnet i sitt pass, som tegn på at de var gode borgere! og den dag idag inngås det kompromisser med de kommunistiske makthavere, som vi vesteuropeere har vanskelig for å forstå.

Religiøs fornyelse — også bak jernteppet

Og her rører vi ved den ortodokse kristenhets tragedie: Den ustanselige undertrykkelse den har vært gjenstand for, og som sikkert både til godt og ondt har bidratt til å forme dens kontemplative, sosialt ikke-engasjerte karakter. Den gresksproglige kristenhet, såvel som Balkanlandene, lå i mange hundre år under tyrkernes åk, og i våre dager finner kanskje en ennå mer effektiv undertrykkelse sted i alle land bak jernteppet. Her blir det ikke plass til å gå inn på hvert enkelt kirkesamfunns skjebne under kommuniststyret, — for øyeblikket, vet vi, er den direkte forfølgelse ikke særlig heftig, men man søker nettopp å utnytte den gamle ortodokse tilbøyelighet til å innskrenke religionens rom til kirkehusets fire vegger. Allikevel vet vi at det er lovende tegn på religiøs fornyelse også i disse landene, blant den minoriteten som forblir trofast; i et land som Romania for eksempel, tar munkevesenet et forbausende oppsving, idet det greier å innpasse seg i det nye kollektiv-systemet for gårdsbrukene. Det eneste rent ortodokse land utenfor jern-

Medlemmene av det greske sekularinstituttet «Zoe» får en solid teologisk utdanning og preker ofte på åpen gate.

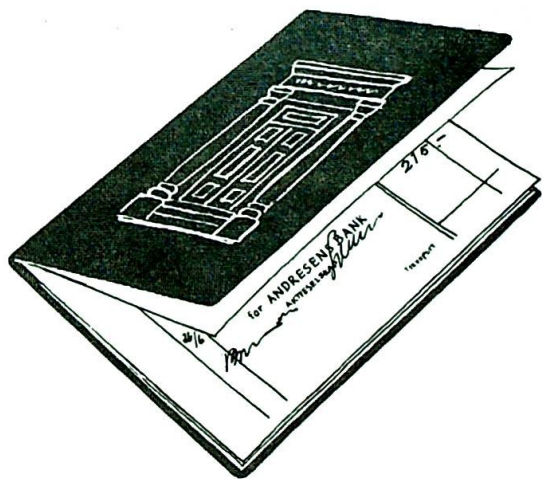
teppet er Hellas; så er det også her en ser den ortodokse kirke utfolde seg friest. Her finner man også en aktiv legmannsbevegelse, som på flere områder ligger foran den en kjenner fra katolske land; kjernen i den er et sekularinstitutt hvis medlemmer opptrer som kateketer og forkynnere. Det er også greske teologer, fra Athen og Konstantinopel, som sammen med emigrantrusserne er mest opptatt av sin kirkes økumeniske kall.

Ut av isolasjonen — frem mot enheten

For at den ortodokse kirke er i ferd med å forlate sin tidligere *splendid isolation*, er tydelig nok. Den var et resultat av geografiske og politiske faktorer, men den var blitt en livsholdning. Nå er denne holdningen i ferd med å bli erstattet av en stor åpenhet, grunnet på en mer autentisk selvbevissthet enn den som tidligere ga seg uttrykk i en gjennomført mistro over alt vesterlandsk. Fremst blant dem som er preget av denne nye holdningen står ingen ringere enn patriarken av Konstantinopel selv, Hans Hellighet Athenagoras I. Gjentatte ganger har han uttalt sin store tillit til den nåværende pave og hans initiativ til et kirke-møte: «Der var en mann, sendt fra Gud. Hans navn var Johannes.» Og nylig erklærte han i et intervju: «Meningsforskjeller mellom de kristne har eksistert siden de tidligste tider, helt siden apostlenes dager. De må ikke derfor idag forhindre at vi blir forenet. Det viktigste en etterlater seg her i verden, det er ens testamente. Og Vår Herre har også etterlatt seg sitt testamente før han døde: «Vær ett. Ha kjærlighet til hverandre.» Det er dette budet som må lede oss alle. — Tenk om vi en dag alle kunne be Fadervår sammen! Hvor? I Roma! Javisst: I Roma. Alle sammen forenet omkring Peters stol, omkring den fremste av biskopene. Hvordan kan vi være kristne og være adskilt?»

Katolikker og ortodokse er som to ektefeller, som temperamentsforskjeller og ytre omstendigheter har drevet langt fra hverandre. Men deres ekteskap består fremdeles, det kommer de ikke fra; og derfor kan vi, med den ortodokse patriark, ha lov til å håpe at de en dag vil finne sammen igjen.

Ved DÅP eller
KONFIRMASJON

En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESEN'S BANK
ARTIESELSKAP
OSLO

HUS OG MENNESKE

■ Arkitektene jubilerer i år. Det skjer ikke uten malurt i festbegeret — i tidsskriftet «Byggekunst» har arkitekt Chr. Norberg Schulz med fast hånd villet «skille åndene» innen norsk arkitektur under den siste menneskealder.

Nå er det én side ved nettopp arkitektens yrke som hverken arkitektene selv eller publikum her i landet kan sies å ha vurdert den fulle rekkevidden av, nemlig den *humanistiske*. Det er jo nemlig så at arkitektene i ganske stor utstrekning tukler med vår skjebnetråd, hvilket bare blir farligere jo mindre de forstår det selv. I stor utstrekning er vi produkter av vårt miljø, og fremfor alt av vårt *umiddelbare* miljø: bolig og boligstrøk.

Her er vi et tålmodig folk.

Et uforholdsmessig stort antall mennesker iblant oss er jo ofre for både en arkitektur, en boligpolitikk og en byplanlegging som ofte røber den groveste uforstand for hva det er: å bo. At for eksempel mange av de nye boligstrøkene omkring Oslo påtvinger sine beboere en *livsform* som er lite misunnelsesverdige, og i siste instans lite menneskelig, det er en sannhet som etterhvert har demret også for de mange. I den senere tid er den endog begynt å påtvinge seg fagfolkene — arkitektene og boligpolitikkerne — samt deres meningsfeller. Der er en voksende følelse av ulykken ved de kjempemessige boligblokkene, plassert — som de ofte er — lik en knyttneve av grå betong i landskapet, uten noe sinn for sammenhengen mellom hus og terreng, mellom bolig og natur, og med en pregløs, grim og kollektivisert maurtue-tilværelse som resultat for innbyggerne.

Solide som de er, skal det ta uhyggelig lang tid før de blir «gråbeingårder» — arkitektene og boligmyndighetene har sørget for at vi i slektledd fremover skal trekkes med mange ytterst kostbare og skjebnesvangre misgrep.

Det har de nå også oppdaget i det regjeringsstro bildebladet «Aktuell» (27. mai), der redaktøren, Jostein Nyhamar, blant annet skriver:

«Digre blokkdrabant-byer er vokst opp i periferien av de gamle bykjernene, særlig i Oslo-området. Pene er de ikke, alle sammen — enkelte steder gjør bebyggelsen krav på betegnelsen fæl. Ikke sjelden er det trangt og luftfattig mellom blokkene, og de som bygde, har lagt for dagen utrolig oppfinnsomhet med hensyn til å ødelegge terrenget. Naturen er blitt bulldozerutslettet, grønt gras er blitt mangelvare, friarealer hvor barna kan leke trygt er det så som så med. (. . .)

Det er kanskje litt for kategorisk å si at det ikke burde bygges boligblokker i Norge, for noen vil faktisk gjerne bo i blokk også. Men svært mange ville med glede bytte ut sin leilighet i oppgang D med et rekkehus eller en liten enebolig. De mange selvbygger-lagene man finner rundt om i Norge er beviser på hva folk er villige til å ofre for å virkeliggjøre sin drøm, både av egen arbeidskraft og av penger.

Og vi er i den heldige stilling at vi kan gi folk det de drømmer om. Vi lever i et av Europas tynneste befolkede land, vi er ikke nødt til å ta smålige kvadratmeter-hensyn. I morgendagens Norge vil det heller ikke spille noen rolle for folk om de har en mil eller to til jobben, bilen er i ferd med å bli allemannseie og avstandene er ikke hva de var for 25 år siden.

Så god plass det er til mennesker i Norge, bør alle som gjerne vil ha et hus med en jordisk jordflekk rundt, få muligheter til å skaffe seg det!»

Det er en meget sen oppdagelse.

SKOLEN — STADIG SKOLEN

■ I «Morgenbladet» (31. mai og 1. juni) har lektor Victor Hellern, selv en skolens mann, i to kyndige kronikker tatt for seg vår skolesituasjon, under den megetsigende titelen «Nu

Tito Colliander:

Marta og Maria

Den finske forfatter Tito Colliander er den eneste ortodokse forfatter og dikter på nordisk grunn. Denne lille betraktningen er hentet fra hans essaysamling «Nu och alltid» (Söderström, Helsingfors).

Marta, Marta, du strever med så meget; og så lite, ja bare ett er nødvendig —

Problemet Marta — Marta melder seg og er uforbikommelig for enhver bevisst kristen. Derfor møter det oss også stadig i de hellige fedres skrifter og i den ortodokse kirkes gudstjenester. Men her får det karakteren, ikke av et ytre problem, men av et indre.

«Verden», erklærer således en forfatter, Theolyptos, «det kaller jeg *kjærligheten* til de ting som forgår, og til legemet». Og denne innstillingen kommer frem mer eller mindre tydelig hos alle fedrene, den er felles for dem alle. Dypest sett gjelder altså spørsmålet hva mennesket vier sin *kjærlighet* til — og dermed sin kraft: Det forgjengelige eller det uforgjengelige.

Kanskje enda tydeligere: Av hvilken *art* dets kjærlighet er. Den geskjeftige sorten, den som gir grobunn for uro og bekymring, som alltid vil gjøre seg selv og sin egen vilje gjeldende, og som derfor venter at alle andre skal ile

dem til hjelp — altså den jordbundne kjærligheten, som har det legemlige velbefinnende her på jorden som ideal og som norm. Eller også den befriende kjærligheten, som ikke «søker sitt eget», hvis ideal er Kristus og hvis norm er Ånden, som alltid har sitt blikk rettet mot det overjordiske, hinsides død og kroppsbunden nytelse og smerte, og som gir seg uttrykk i bønner: Herre, ikke som jeg vil, men som du vil!

Av dette fremgår det tydelig at det ikke er det for-gjengelige i *seg selv* som anses som forstyrrende eller nedrivende. Tvert imot, også det jordiske er helliget, og det kan og bør anvendes i Herrens tjeneste. Men så snart dette forgjengelige blir det hovedsakelige målet for individets kjærlighet og streben, så snart det vier disse ting alle sine tanker og innretter sitt liv på det alene, da følger sjelens død. Da har man byttet sin sjel mot verden, da tjener man Mammon, ikke Gud.

Det er denne sjelens død som helgnene frykter mer enn alt annet. Den bekjemper de med samme iver som den som er innstilt på det legemlige, bekjemper den legemlige død. Derfor frykter de ikke de ting som forgår, men vel å la seg innfiltrere i en slik kjærlighet til disse tingene, at den oppsluker kjærligheten til deres Skaper. De unnviker på alle måter å kastes inn i den tilstand hvor sjelen, full av geskjeftighet, uro og bekymring for de mange ting,

kjempes det om menneskesynet i vår fremtidige skole». Vi har ofte her i denne spalten søkt å understreke dette vesentlige, at nettopp skolen viser seg som et følsomt kulturbarometer når det gjelder å måle kristendommens muligheter for idag å bevare sin innflytelse i det norske samfunnet. De er ikke ubetinget lyse, selvom mange idag besinner seg på verdier de før knapt hadde øye for.

Allerede det grundig glemte kulturbrevet av 1945 uttrykte uro over den ensidig nyttebetonte og amerikansk inspirerte pedagogikken i den norske skole:

«Nettopp ved sin trofaste tilpasning til tiden kom skolen også til å gi uttrykk for dens mangel på sjelelig innhold. Man talte høytidelig om en «skole for livet». Men hva mente man med «livet»? Man tenkte på det «praktiske liv», på kampen for tilværelsen og på skolen som middel til å dyktiggjøre de unge til et yrke. — Få eller ingen tenkte at skolen også har den oppgave å innvie de unge i en åndelig verdiverden, som kan gi dem indre uavhengighet av skjebnens vilkårlighet, motstandskraft i sorg og rikdom i lykke. Det ble en skole uten ånd, uten kjerne og mål, og uten levende dannelsesideal». I 1956 uttalte Norsk Lektorlag seg på sitt landsmøte i lignende ordelag: «Det dreier seg her om delvis udefinerbare, men umistelige kultur- og dannelsesverdier som vi særlig i vår tidsalder bør være varomme med å slå vrak på. Det er tross alt ikke bare nytte, effektivitet og målbare kunnskaper som teller.»

Siden har skolens formålsparagraf vært nesten uavlatelig oppe til debatt, — en debatt som vi har ment det var viktig å følge med spent oppmerksomhet, ikke minst fordi paragrafens sterke kristne målsetning har vært gjenstand for tildels meget tøyelige fortolkninger.

Lektor Hellern polemiserer for sin del blant annet mot en fremtredende og innflytelsesrik pedagog, dr. philos. Eva Nordland, når han desårsaks skriver:

«Det fru Nordland skriver om kristelig og moralsk oppdragelse reduserer for det første formålsparagrafens uttrykk «kristeleg og moralsk oppseding» til utelukkende å gjelde *laget* kristendoms-kunnskap, mens intensjonen gjennom vårt lovverk er

at skolen skal være en kristen skole, ikke bare i kristendoms-timene. Hva Eva Nordland sier om toleranse, om moralsk oppdragelse, vil — hvis det skal realiseres i undervisningen — føre til — ikke en kristen skole — men en humanistisk skole, og det kan kanskje være bra, men i strid med formålsparagrafen. «Det sentrale i den kristelige oppdragelse må være at skolen gir barnet kjennskap til kristendommen i den norske kirke, og gir barnet mulighet til opplevelse av kristendommen som religion.» Dette kan til nød gå an som rettleddning for kristendoms-kunnskap som *fag*, men i skolens formålsparagraf drøftes ikke de enkelte fag, men den overordnede målsetting for hele skolen, den samlede fagkrets. Skolen skal være en kristen skole og den moralske opplæring skal være opplæring i kristen etikk, ikke humanetikk. Denne opplæring forutsetter et menneskesyn som er forpliktende, med normer å gå ut fra som er faste. Hvorledes ville resultatet bli for samfunn og enkeltindivid om Eva Nordlands maksime skulle bli regel for hjem, skole og samfunn: «Et menneske kan utvikle seg moralsk uavhengig av andres oppfatning og komme fram til syn og meninger som avviker fra det som vanlig er godtatt.» Moralens vil bli — som den er det i naturalistisk filosofi — relativ og forandre karakter fra individ til individ, slekt til slekt. Sed og skikk varierer nok, men den kristne etikk har sin forpliktende faste karakter fra generasjon til generasjon. Det er denne mangel på fasthet, denne alt for naive tro på menneskets iboende «gode» evne til selv å finne frem til det riktige som preger fru Nordlands tolkning av formålsparagrafen.»

Bør han få frie tøyler?

(Forts. neste side)

glemmer det ene nødvendige. Klosterlivet betraktes derfor som et forsvarsmiddel: Et tilbaketrukkent liv, den ugifte stand letter den frihet fra bekymringer som også apostelen Paulus ønsker (1. Kor. 7, 32—34).

Så ser vi hvordan den skarpe grensen mellom Marta og Maria ikke kan trekkes noe annet sted enn i det enkelte menneskes hjerte. Kjærligheten er det avgjørende, formen

den ikler seg er uten betydning, for den forgår. Er kjærligheten bundet til det jordiske, er også mennesket det; hever kjærligheten seg til det himmelske, så bærer den også mennesket dit. For visst er kristen kjærlighet alltid aktiv, men langt fra all aktivitet utgår fra kristen kjærlighet...

Tyngdepunktet forflyttes. Det som for den jordbundne er verd å strebe etter, blir rent ut en byrde for den som kjemper mot synden. Han vil ikke ha penger, han vil ikke ha titler, æresbevisninger og berømmelse; for ham blir nettopp *det* verd å strebe etter, som den jordbundne skyr: Ringhet, ubemerkethet, forsakelse... Han har et helt annet mål, en helt annen hensikt med sitt liv enn den som bare regner med jordisk velferd og sanselig lykke. Og det som den første frykter mest av alt: Fattigdom, sykdom og død, ter seg for den kristne som en velkommen hjelp i hans kamp mot synden, et tegn på Guds barmhjertighet og en vinning. Han velsigner jo den som forfølger ham, og ber for sine fiender.

Så får et slikt liv sin fullstendige særpregede karakter, helt uavhengig av om det forgjengelige legeme er iført en skitten overall, en doktorhatt eller et nonneslør. Derfor kan den ortodokse kirke heller ikke gjøre noen forskjell mellom den utadrettede kristne kjærlighetsvirksomheten og den innadventede bønnens virksomhet i et avsondret liv, mellom den «aktive» Marta og den «passive» Maria. En slik optrekking av grenser forekommer Kirken helt kunstig og å ha sin opprinnelse i et materialistisk livssyn. Marta kan ikke tenkes uten Maria, de bor som søstre i samme hus. Å høre og å gjøre dekker hverandre fullstendig i Herrens tjeneste.

Gary Cooper er død

Gary Cooper er død, og millioner av kinogjengere har inntrykk av å ha mistet en personlig venn. For når den sky, nærmest klossede fyren kunne holde stillingen som publikumsyndling nesten en generasjon igjennom, skyldes det ikke først og fremst hans skuespillertalent, men hans egen enkle og rettlinjede personlighet, som han hadde en egen evne til å gjøre nærværende i alle sine roller — gjennom et skiftende persongalleri var han først og fremst den samme keitede, men sta rettferdighetens representant, det evige symbol på det godes seier. Dog ikke noen dyster retthaver — det lune glimtet i øyet forrædte humor og et varmt hjerte, en mann med anlegg for og glede ved menneskers selskap og vennskap. Få av hans filmer er egentlig noen mesterverker, men enkelte av dem vil huskes lenge, først og fremst hans westerns, som var hans egentlige rollefag (*High Noon* («Sheriffen»), *The Plainsman*), de litt eldre vil minnes ham med glede fra Capra-komedien *The Extravagant Mr. Deeds*, han inkarnerte helten i *Klokkene ringer for deg*, og for sin *Sergeant York* fikk han «Oscar».

For to år siden ble den da 59-årige Gary Cooper opptatt i den katolske kirke. Om det har han selv fortalt på sin egen enkle måte — et befriende vidnesbyrd om at selv Hollywoods privatliv kan produsere annet enn skandaler:

«Det var Don Murray og hans kone Hope Lange som sådde de første såkornene. De er rike, unge og berømte, og de bruker sin fritid og mye av sine penger på å ta seg av fremmede foreldreløse. Da jeg var på deres alder og befant meg i samme situasjon, var det bare én ting som sto i hodet på meg: Å skaffe meg bedre og bedre roller og bli kjent med penere og penere piker.

Da foretok jeg en samvittighetsransakelse, og jeg følte meg ikke særlig stolt over status: Den tiden av mitt liv

Gary Cooper — en av filmens hedersmenn er gått bort.

jeg ikke har brukt til å sove, har jeg gjort bare det jeg hadde lyst til, og det var ikke alltid noe rosverdig. Nå er jeg nesten en gammel mann og jeg må erkjenne at jeg har fått målet fullt. Alt har jeg fått: suksess, berømmelse, penger. Og jeg har fått kjærlighet, meget kjærlighet. Mine foreldre var storartede mennesker, og siden 1933 har jeg vært gift med en en prektig kone. Og min datter er den søtteste pike i verden.

Under hele min karriere har jeg vært gjenstand for så mye smiger og så mye ros at jeg endte nesten med å tro at det var noe særskilt ved meg. Men da begynte jeg også å tenke at på en eller annen måte måtte jeg gjøre meg fortjent til så mye hell og lykke.»

Gary Coopers hustru og datter var katolikker, og det var den sistnevnte som ga ham hans første timer i katekisme. Vi vet at hans tro hjalp ham også i de siste smertefulle dagene til ikke å fornekte det han så ofte hadde hevdet, at han var «det lykkeligste av alle mennesker». — Gud glede hans sjel i sin himmel.

Kriton.

Her går unektelig den avgjørende skillelinjen i menneske- og dermed skole-synet. Lektor Hellern skriver i konklusjonen til sine to kronikker noen ord som fortjener all mulig eftertanke på skolehold:

«Spørsmålet er nemlig: Kan vi mennesker selv finne ut hva vi er, hvordan vi bør være og leve, bare ved å vokse og utvikle oss «naturlig», eller vil vi ikke bedre, riktigere finne ut hvem vi er og hva vi bør være gjennom møtet med krav, normer, kultur, mønster for liv og tanke som har røtter langt tilbake i slekter og tider? (...)

Så lenge har utviklings- og vekstpsykologien og den sosiale tilpasningspedagogikk dominert i vårt land, at vi faktisk er i ferd med å vokse inn i det naturalistiske menneskesyn som ligger bak. For det er vel ikke tvil om at disse kunnskaper og denne idé om menneskets iboende naturlige muligheter til selvutfoldelse, de er viktige nettopp for dem som ellers ikke legger så altfor stor vekt på kunnskaper eller idéer. Derfor er det all mulig grunn til å stille seg skeptisk til det kulturstoff våre barn skal møte i skolen, dersom dette menneskesyn skal legges til grunn for utvalget. Da kan vi på lengere sikt si farvel til humanistisk og kristen kultur i Norge. Den naturvidenskapelige, tekniske og sosialøkonomiske kultur vil da erobre også denne skanse — skolen i vårt samfunnsliv.»

UNDER DOBBELT ILD

■ Menighetsinstituttet — en nydannelse etter siste krig — er et målbevisst forsøk på å fylle den norske lutherske «folkekirkens» ganske visst vide og rommelige kadrer med kristent

liv og kirkelig innsats, gjennom en rekke initiativer og impulser som spenner fra industrien til menighetslivet. Ingen skal kunne påstå at det seiler i medvind eller kommer sovende til sine sparsomme resultater. Dets energiske ledere er tvertom under dobbelt ild. At et slikt tiltak i et samfunn under hurtig avkristning møter en viss seig og sur motvilje på mange — også enkelte offentlige — hold, er bare å vente. Men direkte hårreisende må det jo virke på ikke-lutherske kristne å være vitne til dette selsomme, at Menighetsinstituttets generøse anstrengelse øyensynlig søkes torpedert også av dem som — noe eksklusivt! — gjerne kaller seg «kristenfolket» her i landet. Det skjedde blant annet tidligere på vårparten, da det lutherske og pietistiske legfolkets ledere — de samme som nå går så hardt mot økumenikken — under et møte på Nærbø ga uttrykk for sin «uro» over at kristne mennesker bli seg bevisst og slutter opp om den kirke som de er døpt inn i. For en katolsk iaktager røper det en samtidsbevissthet som unektelig har sine makabre sider!

Ett av Menighetsinstituttets nyttige tiltak, det det synes å ha banet nye veier, er familierådgivningen. Vi mener at muligheten for å søke en slik rådgivning, bygget på kristne prinsipper, bør stå åpen for dem som ønsker den, og at staten, ut fra rent sosiale hensyn, bør hjelpe til med å holde den muligheten åpen.

Men se — det mener visst igrunnen ikke staten.

HAMAR MENIGHET BYGGER BARNEHAVE

Sognepresten på Hamar er en dyktig forsker. Men det er ikke bare i bøkene der er ting å finne...

Et vakkert teglstensbygg har nylig reist seg på tomten til den katolske kirken i Hamar. Det er menigheten som nå har bygd seg barnehave.

Riktignok har St. Torfinns menighet drevet barnehave i tyve år allerede. Men den har hittil holdt til i temmelig kummerlige lokaler. Det var derfor under almen tilfredshet, ja begeistring, ikke bare hos menighet, prest og barnehavesøstre, men også hos den ganske by, da den nye barnehaven den 30. mai kunne innvies. Nå står det flotte en-etasjes bygget der som et verdig ledd i treklangen St.

Det var ihvertfall det inntrykk en fikk av debatten omkring en interpellasjon i Stortinget nylig, og det er ikke bare «Morgenbladet» (31. mai) som har merket seg det:

«De lunkne svar interpellanten fikk av de to statsråder fru Bjerkholt og hr. Bruvik var ikke tilfredsstillende. Og av hva det ellers ble sagt i debatten fra dem som står Regjeringen nær, må det sluttet at det arbeide som Menighetsinstituttets kontor for familierådgivning driver ikke interesserer Staten. Begrunnelsen kan ikke være at Staten ikke støtter privat sosial innsats. Det må være andre grunner til den negative holdning.

Over statsbudsjettet ydes det for eksempel støtte til 30 kursteder og 15 psykiatriske institusjoner som drives i privat regi. Det bevilges også penger til private daginstitusjoner for barn. På andre områder av den sosiale sektor er grensen mellom privat og statlig innsats ofte flytende. Og i en sum gjelder det at hverken over Sosialdepartementets eller familiedepartementets budsjetter dekker Staten 100 prosent av utgiftene ved sosial innsats på de forskjellige felter.

Med større grunn kan man spørre om hvilket omfang den sosiale innsats hadde hatt her i landet om den utelukkende skulle ha vært drevet av Staten. Den ville nok da hatt et betydelig mer beskjedent omfang enn den har idag.»

Bak den påfallende offentlige uvilje ligger jo i beste fall en uklar tankegang når det gjelder samfunnets oppgave. Staten har selvsagt ikke noe slags monopol på å hjelpe mennesker — i et demokrati har vi tvert om rett til å vente at myndighetene med glede imøtekommer, oppmuntrer og hjelper behjertede personer og institusjoner som møter faktiske menneskelige og sosiale behov.

Myndighetene burde også kunne se det som en uerstattelig verdi og et kulturgode at denne virksomhet næres av en etisk begrunnet innsatsvilje, ikke bare av yrkesbetont pliktfølelse.

Vi finner det ubegripelig at noe så almengyldig og selvinnlysende gang på gang skal trevles opp i en ubegavet partipolitisk debatt.

Frater Candidus.

Torfinns kirke (vel den vakreste katolske kirken her i landet) — St Torfinns klinikk — og nå, St. Torfinns barnehave.

Det var i 1940 at den første barnehaven ble startet, under ledelse av søster *Sunniva* — som også i mange år var priorinne for St. Karl-Borromeus-søstrene på klinikken. Begynnelsen var beskjeden — seks barn i et lokale som visst ikke var stort mer enn et skur. Det var imidlertid den første barnehaven på Hamar. Siden har også Røde Kors bygget sin. Det har ikke betydd at søstrenes ble overflødig — tvertimot så populær, ja elsket, som den hurtig ble, har tilstrømningen bare vært så alt for stor, og de 20 barna som har fått plass i den gamle barnehaven har bare vært en brøkdelen av søkerne. I en oversikt over driften kan sognepresten, pastor Duin, fortelle at høsten 1959 meldte det seg 97! Det er klart at noe måtte gjøres, så meget mer som lokalene også lot meget tilbake å ønske.

Det nye bygget er på ca. 340 kvadratmeter, og det har kostet 300 000 kroner. Det rommer hovedsaklig to store lekestuer og desuten et musikkværelse, der både skramleorkester og andre musikalske sysler kan finne fri utfoldelse. Det kan nå romme 40—45 barn — men ettersom man opererer med to puljer, som går annenhver dag, blir det faktisk ikke langt fra hundre barn som nå kan få plass. To velutdannede barnehavelærere (med henholdsvis Montessori- og Frøbel-bakgrunn), søstrene *Venantio* og *Adalberta*, står for det daglige styr og stell. Under lunsjen, som ble gitt for arkitekt, entreprenør og honoratiores, manglet ikke på lovord fra noen kant over det bygget som nå er reist og over den virksomheten som der blir drevet. Det er arkitekt *Sven Bjerke* som har tegnet huset, og han ville gi entreprenør og håndverkere sin varmeste anerkjennelse for vel utført arbeid — han kunne sitere en uttalelse fra sin far, arkitekt *Gunnar Bjerke* (som i sin tid sto for bygningen av kirken) som under sine firti år i bransjen ikke hadde sett bedre håndverksarbeid i et bygg. Disse ordene gikk selvfølgelig rett til hjertet på ordføreren, *Erling Audensen*, som forøvrig også på sin side hadde mange varme ord å si om søstrene; han bare beklaget at han ikke hadde så små barn at de kunne få gå i den nye barnehaven!

Ellers var det taler av sogneprest, barnevernsekretær, sosialsjef, og av formannen i Hedmark Røde Kors; hver især gratulerte de og ønsket Hamar menighet lykke til.

EUROPAS NYE HJERTE

I forrige nummer behandlet pater Gunnæs to bøker som hver for seg var eksponenter for «det rådville Europa». Her tar han for seg et tredje verk, som peker på den eneste farbare veien frem — veien inn til mennesket selv.

De to bøkene som vi behandlet i forrige artikkel, C. P. Snows «De to kulturer» og Arthur Koestlers «Lotusen og roboten» berørte hver sin vesentlige side ved den europeiske kulturkrise. Snows bok stilte i siste omgang spørsmålet om den skjebnesvangre splittelse vi opplever mellom åndelig innsikt og materiell viten — og Koestler ønsket å si fra, at svaret på dette problemet kan ikke hentes i noen ny overføring av en formodet «østerlandsk visdom».

Det er innenfor denne samme problemstillingen Aasmund Brynildsen beveger seg i sin nyutkomne essaysamling «Det nye hjerte» (Dreyer, Oslo 1960). Men hvor Snow er det praktiske livs mann og Koestler rasjonalist av marxistisk skoloring, fører Brynildsen problemet over på det metafysiske og det personlige plan. Hans sentrale interesse er *friheten* — ikke den ytre frihet, men den frihet som består i å eie seg selv, å vite hva en står for. Det er denne friheten som Europa må finne igjen, om det vil unngå fortapelsen. Om denne åndelige frigjøring handler dypest sett hver eneste av de 17 artikler og essays som boken består av. Og la det straks være sagt: Dette er en virkelig viktig bok. Snow og Koestler kan være insiterende, underholdende — Brynildsen søker i dybden og legger skatter i dagen. En behøver ikke alltid være enig med ham — hans bok driver stadig ny refleksjon frem, i forlengelse eller motsigelse av hans egne tanker.

Det er først og fremst denne åndelige frigjøringskampen som interesserer ham hos dikterne og tenkerne — en dikter som Stagnelius, en filosof som Simone Weil — eventuelt deres flukt fra den, inn i en rent estetisk livsholdning (Hamsun) eller en fanatisk moraliserende (Angelus Silesius' utvikling fra mystiker til Hallesby). Men i nær forbindelse med disse biografiske essayene står de tre essays om kunstens oppgave, som krones av en artikkel om «de hellige ikoner». På samme måte kan vi gjerne se titel-essayet «Det nye hjerte» som et positivt motstykke til de fire bitende skarpe artiklene om kirkens (først og fremst statskirkens) unnfalighet overfor sin egen arv. Alle har de allikevel relevans til det samme tema: Vår frihet — Europas fremtid.

Brynildsen hører til den kulturkritiske retning, som i motsetning til en Koestlers optimisme, er ytterst hard i sin dom over et Europa den ser i fullt forfall. Hvordan det er blitt fremmed for sin egen kulturarv ser forfatteren legemliggjort i dets to store avleggere — det demokratisk-individualistiske Amerika og det kollektivistisk-ateistiske Sovjet-Samvelde. Tankene er ikke nye — Brynildsen henter ikke minst sin inspirasjon hos de store russiske kulturkritikere, særlig de kristne — fra Tsjaadajev over Dostojevski, Solovjov og Leontiev til Berdjajev — men de er briljant fremsatt og fremført med en lavmælt kraft som ikke kan unngå å vekke til eftertanke. I disse nye sivilisasjonene ser vi oss selv, ser vi Europa, som i

et trolspeil — vi tar dem for karikaturer, men glemmer at en god karikatur legger intet nytt til, den bare fremhever trekk som allerede er til stede...

For forfallet gjør seg jo slett ikke gjeldende bare utenfor våre egne grenser. Mest rendyrket, og mest smertelig — fordi det dreier seg om vår ånds høyeste frembringelser — iakttar vi det på kunstens og religionens område. Der produseres knapt lenger sann kunst, fordi kunsten ikke lenger har noe mål utenfor seg selv — kunsten for kunstens egen skyld betyr kunstens død (og i virkeligheten også kunstnernes åndelige død: Brynildsen anvender dette synspunkt i et briljant, men også sterkt diskutert, essay om Hamsun).

Like ille ute er kirken. Det er først og fremst den norske statskirke som får stå for Brynildsens hugg — men en aner nok at den katolske kirke i hans øyne kan rammes av nøyaktig den samme kritikk. Det er kirkens kompromiss med denne verden han hudfletter, i artiklene om statskirkens selvmotsigelse (en selvmotsigelse som ganske riktig blir mer og mer åpenbar), og om Hallesby som dens rettferdige og velfortjente straff (straff over en kirke som har satt ytre, «moralske» kriterier på de indre, «åndeliges» plass?) Kritikken retter seg forresten i like grad mot kirkens bornerte motstandere, som en professor Langfeldt og hele hysteriet omkring helvedesdebatten (som nå gjentar seg i anledning de kvinnelige prestene). Men kirken får ta hovedskylden, for ikke å ha forstått at troen er en art erkjennelse, og derfor heller ikke ha vært istand til å innforlive troens verden i tankens, men tvertimot ha opprettholdt et dødbringende skille mellom dem.

Hele denne fallitt — kunstens, religionens, Europas — skyldes intet annet enn dette: at det indre liv og den indre frihet er glemt bort. Dette gjelder, mener Brynildsen, ikke minst kirken, som har forrådt Ånden ved å bygge på organisasjon istedenfor på Ådens liv i sjelen. Og Brynildsens anliggende er nok kort uttrykt å gjengi mystikken, den på en gang tilkjempede og inspirerte inn-

Aasmund
Brynildsen.

sikt, sin plass tilbake i vårt menneskebilde. Bare gjennom den vil mennesket finne sin skapende frihet igjen. Dens skjulte kilder finnes fremdeles — og Brynildsen drar i sin tur på pilgrimsferd til Østen for å gjenoppdage dem. Men denne gang gjelder det først og fremst det kristne Østen. Det er i den byzantinske kirke han finner bevart tradisjoner som han ellers synes å anse for tapt i den vesterlandske kristenhet. Essayet om ikonene er som sagt hans positive pendant til de kritiske om kunstens forfall. Ikonene er virkelig «ren» kunst — de har ingen annen hensikt enn den å vidne om en skjult virkelighet, å avspeile Guds mysterier for menneskesinnet. Og essayet om «det nye hjerte» gir det konkrete eksempel på at «det er mulig for mennesket å ta seg selv i besiddelse» — ikke som om det skulle være mulig for mennesket å frelse seg selv (den tradisjonelle lutherske innvending mot enhver mystikk) men slik at mennesket ved en fullstendig åpenhet, en aktivt lyttende holdning overfor Gud, faktisk kan forvandles og i ordets egentlige forstand realisere seg selv. Nærmere utdyper Brynildsen dette i det lange essayet om Simone Weil, som vel samtidig gir kvintessensen av hans egne tanker.

Brynildsens essays er skrevet ut fra en altbetvingende overbevisning om hva menneskeåndens sanne kall og verdighet er — at mennesket er kalt til frihet, kalt til å beherske, ikke beherskes av, den materielle orden — men samtidig også av en smertefylt bevissthet om åndens ringe kår i vår fremragende sivilisasjon. Hans bok er altså først og fremst et *kritisk* arbeid, og kanskje kan dens gjennomgangstone virke noe ensidig pessimistisk og negativ på mange. Det er en tone som, særlig når det gjelder samfunnskritikken, faktisk vekker gjenklang av 1920- og 30-årenes konservative stemninger. Det er som om hans tankegang ikke helt har innforlivet den siste generasjons erfaringer — både av positivt og negativt. Jeg skal være den siste til å bestride at det er nødvendigere enn noen sinne å tale *hin enkeltes* sak — og dog undres man om der ikke skulle være mer positivt å si om den kollektivistiske æra, som vi ser ut til å være på vei mot. Og enkelte utfall mot velferdsstaten er såpass unyanserte at de alt for lett kan tas som utslag av borgerens dårlige humør.

At det er akkurat disse kritiske bemerkningene vi blir ført til å formulere, beror kanskje i siste omgang på en divergerende oppfatning hos forfatter og anmelder både av hva «ånd» er, og hva det egentlig betyr at «Ordet ble kjødt». En katolsk anmelder føler Brynildsen meget usikker nettopp når det gjelder den katolske kirke, og det er stor skade at han i sin kirkeoppfatning lar seg inspirere av et verk av såpass tvilsom valør som Brunners «Kirkens misforståelse». Spørsmålet om kirkens eventuelle forræderi mot sin Mester ved å bli organisasjon må være et *historisk* problem før det kan bli et *teologisk* — og Emil Brunner bruker et filosofisk skjema på den historiske virkelighet, som risikerer å forfalske perspektivet fullstendig: At kirketanken som vi kjenner den har dype røtter i Evangeliet selv, ser virkelig ut til å være et av de få forskningsresultater som er blitt mer enn en moteanskelse. Vi taler om Kirken som organisme — og det betyr at den har både en ytre og en indre aspekt. I Brynildsens bok dukker det her og der opp rester av en agnosterende esoterisme (eller er det annet og mer enn rester?) som også er med til å forsterke inntrykket av at han ser det åndelige og det legemlige som to fullstendig atskilte faktorer. Han ser ingen sammenheng mellom Kirkens ytre apparisjon, som for ham nærmest ser ut til å være et tomt skall, og dens indre liv. Men er det ikke nettopp

Kirkens sakramentale karakter — dette at den i en viss forstand er av verden og dog viser ut over den — som er forutsetningen blant annet for den ikontologien som vi presenteres for med slik innlevelse? Skulle forfatterens forkjærlighet for Øst-kirken være grunnet på til dels falske forutsetninger? for også den stiller det samme håndfaste krav som den romerske på å være Guds sanne og ytterst synlige representant, og kan oppvise en vel så «benhård dogmatikk».

Men den «benhårde dogmatikk» vil jo i virkeligheten ikke si annet enn at man tror at de åpenbarte sannheter tilnærmet kan formuleres i menneskesprog. Og dette igjen er en nødvendig konsekvens av den tillit til troen som erkjennelsesform, som Brynildsen nettopp etterlyser hos Kirken. En erkjennelse som ikke kan formuleres, kan heller ikke meddeles videre; men Kristus sa: «Gå ut og lær alle folk —».

Men så skal vi også være enige i at dogmatikken er til ingen nytte, om troen ikke blir fordypet, innforlivet, opplevet og levet. Først da blir den frihetsskapende. Først da får den øve sin oppgave i mennesket — den å gi det et *nytt hjerte*.

DEN HELLIGE ARMOD

Fra København-avisen «Aktuelt» sakser vi denne historien om den alltid slagferdige pastor Peter Schindler:

En dag preket pastor Schindler i St. Ansgars kirke i København, mens kirkens prest, pastor Kjeld Geertz-Hansen, satt i fullt ornat i høykoret. I sin preken ville pastor Schindler slå en pel gjennom alt snakket om «den rike katolske kirke» og sa fra prekestolen:

— Jeg har iallfall aldri merket noe til den rikdommen! Plutselig vendte han seg mot høykoret og sa henvendt til Geertz-Hansen:

— Har du for mange penger, Kjeld?

OSLO-BARNAS FRIEKOLONI

Oslo Katolske Feriekoloni holder også i sommer en feriekoloni for barn. 40 barn skal tilbringe fire uker på vårt feriehjem «Persbråten» og nyte sol og sommer — og god mat. Det første får vi gratis, det siste koster, og det nokså meget. Alt det andre som trenges til at feriekolonien kan gjennomføres knirkefritt koster også. Vi ber derfor våre trossfeller om hjelp og er takknemlige for ethvert bidrag som sendes.

f. Oslo Katolske Menighetspleie
F. J. Fishedick.

*Blyvinduer
Glassmalerier*
til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

ETABL. 1885

*kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk*

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

ALF LARSEN

«Farmand» har så mange slags hjørner, og dikteren Alf Larsen har forskanset seg i ett av dem — meget langt til høyre. Nedenstående linjer foranlediger ikke noen kommentar fra vår side, men da de utvilsomt har en viss kuriositetens interesse, vil vi gjerne la dem komme til lesernes kunnskap. De er et utsnitt av artikkelen «Barmhjertighet i Djevenes regie» («Farmand» nr. 24), der Larsen spinner videre på en av sine dystreste nattetanker, nemlig den at hele våre dagers internasjonale hjelpearbeid står i sosialismens og dermed djevelens sold. Og i denne sammenheng er det så at Alf Larsen videre skriver:

«Som takk blir jeg nu også gjenstand for et overfall i det katolske ukeblad «St. Olav», og det er hoist ukristelig og ualmindelig ondskapsfullt sådant. Bladets noksom bekjente *Frater Candidus* karakteriserer mig som apekatten på «Farmand»s lirekasse. Og lirekassen er da som man vil forstå, «Farmand»s anti-radikalisme. Mere behøvde vi jo ikke vite om den norske katolicismens holdning til de sociale problemer idag, men som man roper i skogen bør man få svar.

Frater Candidus er med på noterne. Og hvis man tør tro han er noenlunde på bølgelengde med den røde pave (og det tør man visstnok) så kan man da si: *Den katolske kirke er med på noterne*. Ingen smålighet overfor tidsånden her, i kirkenes fold er plass for både får og bukker! Leser man dette nummer av «St. Olav» (det er påskenummeret)*) tror man snarere å lese et liberal-teologisk propagandablade enn et offisielt katolsk organ. Om det så er den religiøse fraseologi så er den til forvirring lagt oppad protestanternes Jesuprek, og hvad hele opplegget og tendensen angår så er den detcandideste forsøk på å ta vinden ut av seilene på både protestantisme og radikalisme. Der leser jeg de naiveste betraktninger over problemet atomvåpen eller ikke atomvåpen som jeg overhodet har sett på trykk. Jeg er klar over at de utgår fra at pavestolen har fordømt bruken av atomvåpen som værende umoralsk ifølge den aller subtileste katolske kasuistikk på området, og vår nye jesuiterprater, Edvard Vogt (der efter fotografiet å dømme ikke ser mig ut til å kunne gjøre en dominikanerkatt fortred), følger argumentationen opp med den aller smukkeste teologiske dialektikk. Men herregud, hvor uvirkelig det er! Tror virkelig han eller noen annen voksen katolikk at den smule religiøsitet som er igjen i katolicismen er istand til å demme opp for den ateismens og anarkiets bølge som nu slyn-

ger oss alle inn i en eller annen form for diktatur mere enn den ynkelige rest som jo også er igjen i protestantismen? Men det er kanskje alt sammen ikke annet en missionstaktikk; vil man fiske sjeler må man «flu», som vi sier her ute på kysten, når vi fisker efter flyndre på isen.

Kirkernes sjelefiske blir mere og mere et tilsvarende til partiernes stemmefiske, og med de samme resultater: korrupsion og uredelighet. Man koketterer med fienden, og man forsøker å lure sig frem. Jeg minner om den påfallende taushet fra de norske katolikkens side i Mykledebatten, de griper jo ellers til pennen ved enhver leilighet. Jeg har endnu ikke hørt at «Lady Chatterleys Lover» er blitt friggitt i Irland.

Vi har fått en radikal pave, hvis ærgjerrighet åpenbart er å gå over i historien som *den økumeniske pave*. Men økumeniske bestrebelsers har gjerne en tendens til å utstrekke sig til Fanden selv. Jeg har ladt mig fortelle at Johannes XXIII omgæes med planer om å kanonisere først Pascal, så Lamennais og så abbé Loisy. Det må vel være et ondskapsfullt rykte, men den siste Johannes har kanskje et apokalyptisk blikk for at Romerkirken aldri kan gjenvinne den makt over sjelene den engang hadde i kraft av dogmet og autoriteten, og da er der for den (likesom for de politiske partier, som er i samme situation) intet annet å gjøre enn å appellere til masserne istedenfor å dirigere dem.

Sannheten er at modernismen (Frater Candidus vet hvad dette ord står for i forbindelse med katolicismen) er på rask fremmarsch igjen, og nu har den slått sig på det sociale, dermed tror den visst at den kan skjule sig. Hvis jeg skal si min oppriktige mening — og Frater Candidus provocerer mig til å si den — så ser jeg ikke noe for kirken mere nedværdigende enn de norske dominikanernes forsøk på å gå radikalismen under øinene for å få innpass i landet. Stor er

avstanden blitt fra Thomas av Akvina og Mester Eckhart til pater Pire og pater Rieber Mohr.

Jeg måtte være likeså naiv som hele verden er det for å tro at den katolske kirke lenger er noen garanti mot politiske lurendreierier, socialistiske tendenser og kommunistisk infiltration, eller mot personlige ærgjerrigheter og ditto intriger. Sutanen har forresten aldrig vært noe pant på menneskelig ufeilbarlighet (som bekjent har ikke engang tiaraen vært det), og den er det idag mindre enn noensinne.»

*) «St. Olav nr. 8 (ikke påskenummeret). Red. anm.

UTLANDET

VATIKANET

Helgenkalenderen revideres.

Som et ledd i revisjonen av «sanctoralet» — de deler av de gudstjenstlige bøker som omfatter feiringen av helgenene — er det nå kommet nye instruksjoner fra Rituskongregasjonen. De gjelder de helgenfestene som ikke finnes i den romerske ritus, men som er spesielle for enkelte bispedømmer og ordener. Ifølge disse bestemmelsene vil antallet på slike fester bli betraktelig redusert. Spesielle grunner må foreligge for at en orden eller et bispedømme feirer en annen helgen enn den som den romerske kalender foreskriver. Likeledes vil man til livs de ofte legendariske og ofte alt for lange og utbroderte lesningene som breviaret inneholder for helgenfestene. Dette prinsippet vil da uten tvil også bli grunnlaget for en grundig revisjon av det romerske breviars sanctorale.

LAOS

Flre misjonærer drept.

I det nordlige Laos er tre misjonærer blitt bortført og muligens skutt av Pathet Lao-styrkene. Om to andre vet man at de er myrdet. Enda to andre var nær ved å bli skutt, men ble reddet i siste øyeblikk takket være en offiser i opprørsstyrkene. Misjonærene blir syste-

FREDRIKSTAD

Kvaliteitsblomster får De alltid fra

Chr
Hannestad
HANDELSGARTNERIER
FREDRIKSTAD

C. HANSSENS
Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 3056
FREDRIKSTAD

**FREDRIKSTAD BLIK- &
METALVAREFABRIK**
Andresen & Müller

Mek. verksted — Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveising — Stanseartikler

**Fredrikstad
Glassmagasin**
Tlf. 1662 - 2062

matisk anklaget for å delta i militære operasjoner, og den apostoliske vikar i Vientiane har besluttet å trekke tilbake misjonærene på 60 utposter. (KNA)

SVERIGE

Klosterstriden avgjort.

Karmelittklosteret i Glumslöv har nå, som ventet, fått regjeringens tillatelse til å eksistere, til tross for opposisjonen fra Riksdagen. Følgende betingelser forlanges imidlertid oppfylt: For å kunne avlegge evige løfter, må man være fylt 25 år. Myndighetene skal ha rett til å føre en viss oppsikt med klosteret. De skal også ha rett til nårsomhelst å tre i forbindelse med hvilket som helst av klosterets medlemmer. Klosteret må en gang i året avlevere oppgave over medlemmenes antall og nasjonalitet.

SPANIA

Det økumeniske arbeid.

Ifølge spanske tidsskrifter vil det bli dannet en offisiell katolsk komité for det økumeniske arbeid i Spania. Den vil ikke få noen lett oppgave; protestantismen er i Spania ofte representert av temmelig aggressive sekter, som selv er meget lite økumenisk innstilt. Komitéen vil imidlertid komme til å romme et antall teologer med god kjennskap til og interesse for ikke-katolske kristne dogmatiske problemer, heter det.

NEDERLAND

Evangelisk-katolsk bibelsamarbeid.

I forrige nr. av «St. Olav» redegjorde vi for en ny fellesutgave for protestanter og katolikker, som er under forbedring i USA. Et tilsvarende samarbeid er imidlertid allerede forut blitt realisert i Nederland, der det nylig utkom en tilsvarende felles-utgave, som er beregnet på å erstatte både den katolske bibel og den gamle protestantiske «Statenbijbel».

Like før påske i år fant det i Haag sted en fellesaksjon for bibelspredning, under ledelse av det protestantiske bibelselskap og den katolske bibelstiftelse. Før selve aksjonen samlet deltagerne seg i en protestantisk kirke. Det var fellesang av et protestantisk og et katolsk kor, og en prest fra hvert trossamfunn talte om den Hellige Skrifts plass og betydning i de kristnes liv. — Aksjonen ga direkte resultat i 10 prosent av de besøkte hjem.

TRONDHEIM	OSLO <i>A/s E. Sunde & Co. Ltd.</i> Oslo Alt i rørbransjen
A/s BYGG ENTREPRENØRFORRETNING	<i>A/s Norsk Frø</i> Vi leverer alt De trenger til Deres hage OSLO - LARVIK - STAVANGER - BERGEN - TRONDHEIM
ARKSIELSKAPET PROTON Elektriske installasjoner	TROND- HEIMS- FIRMAER BAUCKS AUKTIONSFORRETNING TRONDHEIM
L. GALLIGANI Pryd- og Brukskunst	Berg & Wigum g ELEKTRISK INSTALLASJONSFORRETNING Telefon 21483 - Trondheim
Johan P. Rønning MALERMESTER Kontor: Skolegt. 2 A - Tlf. 26474 Verksted: Kjøbmannsgt. 85 - Tlf. 29786	Sykepleieartikler Laboratorieutstyr Analysekjemikalier Reagenser For kvalitet A/S Christian Falchenberg
Et ord er nok ...	BASAREN VED BYBROEN MØBELFORRETNING Grunnlagt 1889 - Trondheim
Et ord er nok ...	BØNDERNES SALGSLAG Munkegt. - Trondheim Leverandør til St. Elisabeths Hospital
	CARL STÜCKRATH Eftf. SØNDRE GATE Sykeartikler Bandasjer Kir. instrumenter Forbindingsaker Ortopediske innleggssåler

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

All slags
forsikring

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCE BUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STAL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

ALLTID GODT UTVALG I SESONGENS BLOMSTER

Annie Vera A.s

Karl Johans gt. 21, Oslo

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen

Tlf. 37 57 68

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

MALERMESTER
Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

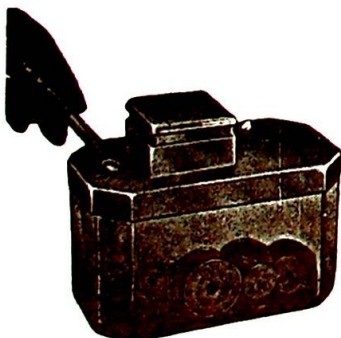
WISBECH

ARTISERSELSKAP

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

Brevskolen om den
katolske kirkes tro
og moral

Spørsmål besvares av lærerne.

Kurspris kr. 10.—.

Katolsk Informasjon

Postboks 3664 - Oslo

Beste
og hurtigste
sleppemiddel
for lager og
ventiler